

Я вважав би себе щасливою людиною,
якби міг написати оперу,
хоча б наполовину таку прекрасну,
як опера «Фауст» Ґуно.

(П.І. Чайковський)

Шарль ҐУНО

Charles François Gounod
(1818 - 1893)

Народився 17 червня 1818 р. в Парижі в сім'ї художника і викладачки музики. В одинадцять років хлопчика віддали в ліцей. За час навчання Шарль був солістом церковного хору, вивчав теорію музики, писав власні твори. Під враженням опери **Моцарта** "До н Жуан" формувалися музичні погляди молодого музиканта. Любов до творчості Моцарта він проніс через усе життя.

У 1838 році Ґуно вступає до паризької консерваторії. Тут він навчався у **Ф. Галеві**, І. Лесюера, Ф. Паер. У 1839 році Ґуно одержав Римську премію за кантату "Фернан". Розчарувавшись у сучасній італійській опері, Ґуно зосередився на вивченні старовинної культової музики, зокрема Палестрина. Він захопився творами

Баха, Мендельсона, Шумана, Шуберта

, що відбилося на його творчості. Після повернення до Парижа, в 1843-1848 роках Ґуно працював органістом і регентом в церкві. У ці роки він складав тільки духовні твори і замислювався над перспективою духовної кар'єри і приєднання до домініканського ордена. Але після складної внутрішньої боротьби він відмовився від намірів прийняти духовний сан і повернувся до мистецтва.

А саме – до опери, оскільки вважає, що тільки театр дає можливість композитору щоденно спілкуватися з публікою. Прем'єра його першої опери – "Сафо" – відбулася в 1851 році. Потім з-під його пера вийшла опера "Закривавлена черниця", поставлена в 1854 році. Обом притаманні нерівність, мелодраматизм, навіть химерність стилю. Вони не мали успіху.

У 1852 році, вловивши склад і характер міської музики, Ґуно виявив нові засоби музично-драматичної виразності, що відповідали вимогам часу. Він відкрив у французькій оперній та романсовій музиці багаті можливості "товариської" лірики, безпосередньої та імпульсивної, пройнятої демократичними настроями.

У 1858 році відбулася прем'єра "Лікаря мимоволі". Комічний сюжет, реальна обстановка дії, жвавість характерів показали нові сторони таланту Ґуно. У повну силу вони проявилися в наступному творі.

Це був "Фауст", поставлений в 1859 році. Не відразу глядачі полюбили оперу, усвідомили її новаторську сутність. Тільки через десять років вона потрапила в Гранд Опера, причому початкові діалоги було замінено речитативу і було додано балетні сцени. У 1887 році тут пройшов п'ятисотий спектакль "Фауста", а в 1894 році святкувалося його тисячне виконання.

Сюжет "Фауста" трактується у лірико-побутовому аспекті: любовна драма Маргарити відтіснила на другий план образи Фауста і Мефістофеля. Образ Маргарити належить до кращих творінь Ґуно, хоча і відрізняється від літературного першоджерела – у ньому більше французьких, ніж німецьких національних рис. У цьому образі приваблюють простота і ліричність, жіночність грації. Композитор тонко передає різноманітну гаму переживань Маргарити – від боязкого пробудження наївного любовного почуття до горя і божевілля. Менш широко змальований Фауст – переважно тією ж романсовою стихією, та в більш палкому, захопленому зрізі. Інший полюс драми втілений в образі Мефістофеля – і в музиці він характеризується іншою інтонацією, витриманою в тонах іронічної галантності. Майстерність індивідуальних характеристик виявляється в зіставленні трьох "портретів" на початку другого акту: куплети Зібель, каватина Фауста, балада та арія Маргарити відрізняються одне від одного не тільки інтонаційним складом, але і прийомами жанрового узагальнення – використанням різних виразних засобів усталених оперних форм.

Останнє значне художнє досягнення Ґуно – опера "Ромео і Джульєтта". Її прем'єра відбулася в 1867 році і ознаменувалася великим успіхом: протягом двох років відбулося 90 вистав. Хоча трагедія Шекспіра тут трактується в дусі ліричної драми, кращі номери опери володіють тією емоційною безпосередністю, правдивістю декламації і мелодійною красою, які характерні для стилю Ґуно.

У 1869 році в композитора стався новий напад нервового захворювання, викликаний містичними настроями. Роком пізніше через спалах франко-прусської війни Ґуно з родиною переїздить до Англії. Тут в 1871 році він знайомиться з англійкою Дж. Уелдон – співачкою і викладачкою співу. Композитор відкидає пропозицію обійняти посаду директора Паризької консерваторії і живе в Лондоні, в сім'ї Уелдон. Вони разом здійснюють подорож до Бельгії. Лише в 1874 році Ґуно пориває з Уелдон і повертається до Парижа.

У 1870-і роки Ґуно знову підпав під вплив клерикальних настроїв. Посилилася релігійність, що стало головною причиною занепаду його творчості. Написавши ряд невдалих опер (у тому числі "Поліевкт", 1878 рік), він відійшов від музичного театру,

віддавши перевагу духовній музиці. Серед його останніх великих творів – дві ораторії: "Спокута" (1881), "Смерть і життя" (1884).

У цей час Ґуно займається літературною діяльністю. Він написав передмову до видання листів **Г. Берліоза**, книгу «"Дон Жуан" Моцарта», автобіографію та багато іншого.

Останні роки життя Ґуно провів в Сен-Клу під Парижем, займаючись з молодим композитором А. Бюссе. Помер митець 18 жовтня 1893.